

RESOLUCIJA KPI IN OBČNI ZBOR TRŽAŠKE KD**Obe največji stranki pretresli slovensko manjšinsko vprašanje****Komunisti podrobno opredelili stališče do slovenske manjšine v Italiji
- Tržaški demokristjani napovedujejo novo politiko do Slovencev**

Dva dogodka sta zadnji teden vzbudila pozornost slovenske javnosti v Italiji. Dne 25. maja je glasilo italijanske komunistične stranke Unità priobčilo resolucijo strankinega osrednjega odbora, ki podrobno obravnava vprašanje slovenske manjšine, živeče v mejah italijanske republike. Zadnje soboto in nedeljo pa so isti problem obravnavali tudi na 9. občnem zboru tržaške Kršč. demokracije. Zgodilo se je torej, da sta obe največji italijanski politični stranki skoraj istočasno pretresali slovensko manjšinsko vprašanje ter hkrati zavzeli določena stališča.

Oglejmo si najprej resolucijo vodstva komunistične stranke, ker je prva prišla v javnost. Še prej pa bomo skušali obrazložiti vzroke, zaradi katerih je ta stranka v tem trenutku smatrala za potrebno, da izda ta gotovo važen dokument. Prvi in poglavitni vzrok je po našem prepričanju dejstvo, da je v komunistični stranki danes organizirana večina slovenskega življa na Tržaškem ozemlju, oziroma, da večina slovenskih volivcev na Tržaškem tako ob upravnih kot tudi političnih volitvah glasuje za komunistične kandidate. O tem ni in ne more biti dvoma. Samo po sebi se zato razume, da ima stranka zaradi takšnih razmer in v novih pogojih dolžnost in obenem vso korist, da zavzame jasno in natančno stališče do vprašanj, ki so življenjske važnosti za znaten del svojih članov in volivcev.

SKUPNI ODBOR

Poleg tega osnovnega vzroka je treba po našem navesti še dva druga, ki prav tako imata določen pomen. Večina naše javnosti še ni poučena, da je bil 19. marca t. l. v Gorici ustanovljen odbor, katerega naloga bi bila, da se z zakonitimi sredstvi zaveza za izvedbo in spoštovanje manjšinskih določil italijanske ustave in določil londonskega sporazuma ter zlasti njegovega Posebnega statuta. Omenjeni odbor so ustanovili zastopniki vseh izrazito slovenskih političnih organizacij na Tržaškem in Goriškem, (razen tržaške Kat. skupnosti), ter Neodv. soc. zveze in, vsaj poluradno, tudi Ital. socialistične stranke (federacija iz Trsta). Omeniti je nadalje treba, da je pobudo za ustanovitev odbora dala Slov. kulturno gospodarska zveza, ki je tudi njegov ustanovni član. Sodelovanje v odboru pa je komunistična stranka po mnogih sestankih in razgovorih odločno in dokončno odbila. Zato sedanjo resolucijo lahko tudi smatramo nekakšno opravičilo in utemeljitev strankinega stališča do odbora.

Kot zadnji vzrok pa lahko navedemo ostro polemiko, ki se zadnje čase vodi med Neod. soc. zvezo in tržaško federacijo komunistične partije in ki zadeva tudi problem slovenske manjšine.

VSEBINA RESOLUCIJE

Takšno je torej ozadje omenjene komunistične listine. Njena vsebina pa je v kratkem takale. Po daljšem uvodu, ki vsebuje načelne in programatične izjave v zvezi z obravnavanim vprašanjem, KPI »nakazuje svojim članom in ljudskim množicam ter slovenskemu prebivalstvu sledeče posebne cilje: 1. popolno enakopravnost med Italijani in Slovenci; 2. enakopravnost slovenskega in italijanskega jezika v vseh javnih uradih, namestitvev primerne števila uradnikov, večjih slovenščine, dvojezičnost v uradnih obvestilih, in drugih listinah, odpravo fašistične zakonodaje; 3. čimprejšnjo pravno ureditev slovenskega šolstva, ustanovitev stolice za slovenski jezik in slovstvo na tržaškem vseučilišču ter priznanje študijskih naslovov, doseženih na jugoslovanskih univerzah; 4. prenehanje raznarodovalne politike v slovenskih krajih, spremembo poitalijančenih priimkov in krajevnih imen v izvorno obliko; 5. onemogočanje kakršnekoli dejavnosti, ki bi težila k ščuvanju narodnostne mržnje, in sestavo takšnih učnih programov, da se mladina sezna s kruto fašistično politiko do slovenskega prebivalstva, kar naj pripomore k zblizanju in mirnemu sožitju med narodoma. Šesta in zadnja točka resolucije pa pravi, kako si bo stranka prizadevala, da bi država »prispevala k razvoju slovenske kultu-

re«, in sicer s podpiranjem slovenskih šol ter kulturnih ustanov. Končno zahteva, naj bi programi slovenske radijske postaje (Trst A) »ustrezali dejanskim potrebam in težnjam« vse manjšine.

Prostor nam žal ne dopušča, da bi obširneje pisali o drugem delu resolucije, ki v glavnem obravnava slovensko manjšinsko problematiko v luči marksističnih nauk in ki zato za komuniste predstavlja razlago in utemeljitev pravkar navedenega podrobnega delovnega programa v korist manjšine. Razume se, da se kot nekomunisti s takšno razlago ne moremo strinjati, ker objema tudi določena področja, na katerih naša mnenja nujno gredo narazen. Poleg tega so nam nekatere stvari nejasne, kar velja zlasti za odstavek, ki poudarja potrebo po enotnosti Slovencev in ki obravnava oblike boja za doseg in zaščito narodnih pravic manjšine.

Ne glede na to moramo ugotoviti, kako je pravilna trditev, da se manjšina ne more »omejiti na zaključen krog«, temveč da se mora svobodno uveljaviti kot »narodna skupnost v okviru italijanske demokratične države«. Prav tako pravilna se nam zdi izjava, da so stiki in odnosi med manjšino in matičnim narodom nujni in bi jih bilo treba še poglobiti, kar bi bilo koristno tudi za utrditev miroljubnih odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Resolucija zato povsem upravičeno zasluzi vso pozornost in je, vsaj kar zadeva omenjenih šest točk, po našem prepričanju sprejemljiva za vsakega Slovenca ne glede na strankarsko pripadnost ali ideološko prepričanje.

Tržaški demokristjani in manjšina

Morda je gol slučaj ali pa tudi ne, da so se kmalu po objavi komunistične resolucije s slovensko manjšinsko problematiko bavili tudi tržaški demokristjani. O tem vprašanju so govorili strankin tajnik Corrado Belci, državni poslanec Bologna in tudi bivši tržaški župan Bartoli.

Belci se je najprej dotaknil londonskega sporazuma in pri tem poudaril potrebo, da se vsa tukajšnja javnost sezna z vsebino in resničnim pomenom te listine. Potem ko je ugotovil, da se njena določila ne morejo raztegniti na druga italijanska področja, je izjavil, da se Kršč. demokracija »ne more strinjati niti s političnim tolmačenjem niti s čustvovanjem tistih, ki smatrajo odnose mirnega sožitja med veliko italijansko

večino in slovensko manjšino kot nekakšno nevarnost za življenje na naših tleh, za redne demokratične razmere in za italijanstvo Trsta«.

»Zaradi jasnosti — je nadaljeval Belci — moramo krščanski demokrati izjaviti, da pojmuje vprašanje odnosov s slovensko jezikovno skupino kot problem sožitja in ne nasprotovanja, kot problem, ki zahteva, da mu gremo naproti, ki zahteva razumevanje in rešitev, katera naj odstrani vsak poskus kristalizacije ali nadvlade«.

Poslanec Bologna je predlagal, naj se pri izvajanju določil londonskega sporazuma spoštuje načelo recipročnosti, čeprav je

Največji stranki pretresli manjšinsko vprašanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

priznal, da je zaradi različne družbene ureditve, ki vlada v dveh sosednjih državah, nemogoče povsem enako ravnanje z obema manjšinama (v Istri in Italiji).

Čeprav se stališče tržaške Kršč. demokracije do slovenske manjšinske problematike še ni dokončno in natančno izoblikovano, kot je na primer stališče komunistov, vendar moramo kljub temu zabeležiti določen korak naprej. Važna se nam zdi predvsem ugotovitev, kako iz poteka in zaključka občnega zbora izhaja, da so demokristjani končno priznali, da manjšinski problem **obstaja** in da ga ni mogoče več omalovaževati ali obiti, temveč da je treba z njim računati in ga rešiti. Novo stališče KD je toliko bolj pomembno in zanimivo, saj se še vsi spominjamo, kako je bivši strankin tajnik Romano še pred 5 ali 6 leti pozival

vlado, naj manjšinskih določi londonskega sporazuma sploh ne izvede in spoštuje.

V tržaški Kršč. demokraciji sami gotovo obstajajo v tem vprašanju še marsikateri težave in nesoglasja, kar je bilo razvidno zlasti iz Bartolijevega govora na občnem zboru, ko je iznesel velike pomisleke o novem stališču, ki ga je vodstvo zavzelo do slovenske manjšine.

Kljub temu je na občnem zboru zmagalo dosedanje vodstvo. Njegova resolucija, ki je bila sprejeta z večino glasov, med drugim obvezuje stranko, da »sode'uje s slovensko manjšino«, čeprav pristavlja, da je treba »spoštovati tradicije in italijanski značaj Trsta«.

Vprašanje je sedaj odprto. Razvoj dogodkov pa bo pokazal, ali je sedanja vladajoča stranka res voljna prispevati k pravični in pošteno ureditvi slovenskega manjšinskega vprašanja.

Strahovito priznanje

Prejšnjo nedeljo je nemška katoliška organizacija Pax-Christi izdala proglas na vso krščansko Nemčijo, naj opere sramotni žig, ki so ga vtisnili nemškemu ljudstvu Hitler in njegovi rablji s pomorom enega milijona nedolžnih judovskih otrok.

Pod pretresljivim geslom »Iščem svoje brate« je prelat Schmidt pozval rojake, naj zberejo tolikšno vsoto, ki bo zadostovala za oskrbo in ozdravljenje enega milijona gobavih otrok v Aziji in Afriki. Pax-Christi hoče ob največjem morilskem procesu, naperjenem proti uničevalcu judovskega plemena Eichmannu, zadostiti za grehe prednikov. V proglasu je napisana tudi junaška izpoved, da je treba nastopiti proti vsakemu omalovaževanju umorov Judov. Pravi kristjan ne sme molčati, kadar hočejo nekateri rojaki zagovarjati umore, ki se ne morejo izbrisati iz nemške zgodovine. Zadostiti zanje in zaceliti rane, je pa še vedno čas in edino pošteno. V imenu nemškega ljudstva so se zgrešila vnebovpijoča grozodejstva. Zdaj pa je treba krivdo priznati in jo oprati. Ob slovesni uri sprave so na pokopališčih žrtev plapolale nemške in judovske zastave na pol droga. Na križe so pa polagali vence z napisi: »Žrtvam nasilja.«

Na takšen način, vreden krščanskega človeka, skuša novi rod zadoščati za krivde prednikov. Pomoč tisočerm gobavim otrokom naj opere kri z rok potomcev.

† FRANC CUCEK

Včeraj popoldne smo pokopali blagega šolnika Franeta Cuceka, ki je že v nedeljo žarel v navidezno zdravju, med tem ko ga je že glodala skrivna srčna bolezen. Pokojnik se je rodil leta 1910 v Košani. Po vojni je nekaj časa poučeval angleščino na slovenskih srednjih šolah v Trstu. Njegova tragična smrt je iznenadila vse znance. V nedeljo je hotel obiskati Lipico. Na obmejnem bloku ga je napadla slabost, a predno je pridirjal rešilni avto, je profesor Cucek že izdihnil. Dobremu prijatelju in vrlemu šolniku bomo ohranili trajen spomin!

ČE ZLODJA KLICEŠ ...

Pariški dnevnik »Paris Presse« prinaša neverjetna odkritja, kdo je podpiral Hitlerja, da je prišel na oblast. Neki general v pokoju (ime ni podpisano), ki je bil član francoskega obveščevalnega urada »Deuxieme Bureau«, piše v omenjenem listu, da je Hitlerju, leta 1923 pošiljala znatne vsote prav francoska vlada. Tistega leta se je namreč Francija pripravljala na zasedbo Porurja kot jamstvo za plačilo nemških vojnih reparacij. Ker je hotela oslabiti tedanje nemško republiko, je francoska vlada po svojih tajnih agentih podpirala separatistično gibanje na Bavarskem, katero je začel prav Adolf Hitler. Ko se je ta dokopal s franki na oblast, je postal najhujši nasprotnik svoje prve podpornice.

HOFERJEV SPOMENIK

V sredo teden so neznani zlikovci (tako se zapiše, ko policija ne ugotovi krivca) razstrelili spomenik postavljen v Mantovi na čast Tirolcu Andreju Hoferju. Ustrelili so ga

Francozi 20. februarja 1810 v mantovanski ječi, ker je vodil oborožen odpor tirolskega ljudstva proti francoskemu okupatorju. Kot smo že rekli, so neznani zlikovci, ki so se podpisali »Franchi tiratori italiani« položili pod steber tritol in ga pognali v zrak. Občinski odbor in meščani Mantove so atentat ostro obsodili. Kaj ima namreč opraviti narodni borec, ki je padel za svoje ljudstvo pred 100 leti, s sedanjim političnim trenjem? Zato je občinski svet v enem tednu obnovil spomenik, katerega je župan Gragato uradno odkril. Vsa čast mestu, ki je po svojem prizadevanju popravilo tujo krivdo.

Sumljivo mleko

V Švici se vodijo že dalj časa pogajanja med francosko vlado in alžirskimi uporniki. Švica se v teh tednih močno trudi, da pokaže gostom svojo popolno nevtralnost.

Na, pa bi kmalu nedolžno mleko spravilo republiko ob ugled stroge nevtralnosti. V ženevskem kantonu obstoji namreč veliko mlekarsko podjetje, ki razvažava v lastnih tovornjakih mleko, maslo in sir po vsej državi. Na tovornjakih se blesti v velikih črkah napis »FLN«; to so začetnice mlekarske zadruga v Neuchatelu (Federation Laitière Neuchateloise). Nekateri prenapeteži so pa brali te začetnice kot Fronte Liberation National, kar znači Narodno osvobodilno fronto Alžirije. Tovornjake so začeli francoski nacionalisti napadati, mleko zlivati po tleh, dokler ni zadruga prebarvala vozove in je samljivo mleko spet postalo nedolžno.

DRAGOCEN NASMEH

V Milanu je bila podpisana prejšnji teden svojevrstna zavarovalna polica za sto milijonov lir. Proti sleherni okvari so zavarovali pri mednarodni londonski družbi Lloyds — čarobni nasmeh filmske igralka Virne Lisi. Zapeljivi nasmeh italijanske krasotice je vzela v zakup neka tovarna zobnih čistil, da z njim privabi kupce. Na škatlah je podoba smehljajoče Virne, ki baže nese milijone. Če ji nasmeh zgine, bo tovarna ob dobiček, ker se mora igralka vsak mesec drugače nasmejati.

Kaj smo dosegli za šolstvo?

Nekateri časopisi so objavili zakonski osnutek za slovensko šolstvo, kakor ga je sprejela z glasovi vseh stranh (razen misinske) prosvetna komisija poslanske zbornice.

Po natančnejšem pregledu se mora ugotoviti: 1. kar se tiče splošno manjšinskega političnega dela zakonskega osnutka, je za Slovence popolnoma negativen. Franceschini in njegovi informatorji so **vrgli iz osnutka** zahtevo po šolah za Slovence v videmski pokrajini; 2. kar se tiče od strokovnih sindikatov predlaganih upravičenih želj in koristi učnega osebja, zlasti tistega, ki sedaj poučuje, ni v zakonskem osnutku **tudi ničesar**. V 13. členu je govora, da morajo sedanji profesorji polagati usposobljenostne izpite, medtem ko bi jim morala biti dana možnost, da najprej polagajo didaktične habilitacijske izpite, kajti ti šele odpirajo pot k natečaju. Če ne bo odprta ta možnost, ni dosežena za učno osebje niti trohica koristi v tej važni zadevi in se bodo morale politične struje za prvi del in sindikati za drugi, še povrniti!

Take izpite so imeli možnost polagati tudi kolegi z italijanskih šol v povojnih letih. Za sovenske šole pa še niso bili nikoli razpisani.

Enak natečaj bi morali razpisati za slovenske učitelje.

—0—

OTVORITEV MARIJINEGA DOMA V TRSTU

V nedeljo je v Rojanu, ulica Cordaroli tržaški škof slovesno blagoslovil novi Marijin dom. Stavba ima v pritličju veliko dvorano z 108 sedeži in s pritliklinami. V prvem nadstropju je prostor za manjšo zborovalno dvorano s stanovanjem, v drugem pa še eno prostorno stanovanje. Pred domom in za njim bo urejeno obvežno igrišče. Stavbo so začeli zidati pred dvema letoma. Stroški znašajo doslej 22 milijonov lir; darovi in razni prispevki so prinesli 15 in pol milijona. Prvo zamisel za lastni dom Marijine družbe je sprožil že bivši dolgoletni rojanski kapitan g. Andrej Gabrovšek. Slovesnost otvoritve je izpadla nadvse lepo in prisrčno.

Francoska generala pred sodiščem

Pred posebnim vojaškim sodiščem, ustanovljenim z odlokom predsednika republike Charlesa De Gaulla, se je v ponedeljek pričela razprava proti dvema francoskima generaloma, ki sta s pomočjo še nekaterih generalov in višjih častnikov izvedla v noči med 21. in 22. aprilom vojaški udar v Alžiriji. Obtoženca sta bivša generala Maurice Challe in André Zeller, od katerih je zlasti prvi zavzemal visok položaj v francoski vojski in nekaj časa tudi v poveljstvu edine atlantskega zavezništva.

Obravnavana proti Challu in Zellerju je v isti dvorani, kjer je leta 1945 potekala razprava proti maršalu Pétainu in predsedniku Zavalu, najvidnejšima sodelavcema nacističnih zavojevalcev. Generala se pred hudimi obtožbami, za katere je predvidena tudi smrtna kazen, zagovarjata, da sta s svojim ravnanjem le hotela prevzeti vodstvo tistega gibanja, ki teži za tem, da ostane Alžirija francoska. Kot olajševalno okolnost navaja Challe dejstvo, da je ostalim voditeljem upora ukazal, naj se predajo, kakor hitro je spoznal, da bo udar propadel. S tem je dosegel, da se ni prelivala kri.

Proti razsodbi ni priziva, le De Gaulle bi ju v primeru smrtne obsodbe pomilostil. V

francoski javnosti se pa že več časa živo razpravlja, če je umestno in pametno, da se obtožena generala obsodita na smrt. Proti temu je odločno nastopil zlasti član akademije znanosti Maurice Garçon, ki je v listu »Monde« med drugim napisal: »Vešala, ki se postavljajo v imenu svobode, še nikdar niso te svobode utrdila. Ljudje, ki kalijo mir v državi ali ki kršijo politične zakone, gotovo zaslužijo kazen. Toda ta kazen mora biti vredna države, ki jo izreče.«

Le od De Gaulla je zato odvisno, ali bo sta Challe in Zeller svojo pustolovščino plačala z življenjem.

—0—

ITALIJANSKI IZSELJENCI V NEMCIJI

Po zadnjih ugotovitvah dela v Zahodni Nemčiji okrog 200.000 izseljencev iz Italije. Polovica delavcev je samo sezonskih. V zadnjih treh letih se je tok delavcev iz Italije v Nemčijo kar podesetoril. Kje so vzroki za ta pojav, ne ve razložiti niti ministrstvo za delo. Večina izseljencev gre namreč iskat delo kar na svojo roko, ne da bi pristojni uradi za delo koordinirali nameščanje delovnih sil v tujini. Zato pa pride iz-

seljenec večkrat tudi v neljub položaj ter ga v tujini izkoriščajo.

Zaradi tega se italijanski minister za delo Sullo muči te dni v Bonnu, da se uredijo delavske pogodbe in da bodo italijanski državljani v tujini zaščiteni ter porazdeljeni na delovišča, ki so primerna njihovim delovnim sposobnostim. Preden kdo odide v tujino na delo, je vsekakor dobro, da se posvetuje na delavskem uradu.

V slovo

V nedeljo zvečer so se zbrali na italijanskem poslaništvu na Dunaju mnogoštevilni tuji diplomati. Veleposlanik Guidotti je priredil poslovlilno večerjo, ker odhaja na drugo službeno mesto. Malo pred polnočjo, ko se je elegantna družba sukala v najlepši zabavi, je strahovit pok povzročil zmešnjavo in razgnal družbo.

Stražnik na cesti je videl, kako so trije mladeniči skočili iz avta, vrgli proti palači zavitek z bombo in jo odkurili. Človeških žrtev ni bilo, tudi škode ne prevelike. Ta bombni atentat pa ima le svoj politični pomen, ker se je izvršil ob poslanikovem slovesu in po celovških pogajanjih. Zanimivo je tudi predhodno telefonsko sporočilo, da bo poslaniška palača zletela v zrak.

SEJNI NA JAPONSKEM

Te dni se italijanski zunanji minister Antonio Segni nahaja na uradnem obisku na Japonskem. Gre za prvi povojni obisk vidnejše italijanske politične osebnosti v Tokiu in zato predstavlja Segnijevo potovanje pomemben dogodek v sedanjih italijansko-japonskih odnosih.

V Tokiu sta Segnija v četrtek sprejela predsednik vlade Ikeda in zunanji minister Kosaka. Zatem bo Segni opravil vljudnostni obisk pri cesarju. V Rim se bo pa predvidoma vrnil v sredo, 7. junija.

"Za čast in zvestobo"

Letos bo minilo 130 let, odkar je bila ustanovljena francoska tujska legija, katero namerava De Gaulle sedaj ukiniti zaradi alžirskih dogodkov. Njen začetnik je bil belgijski baron de Boegard. Na njen prapor je pripel trak z geslom »Za čast in zvestobo«. Sprva je štela 4000 mož, ki so se udinjali v francosko kolonialno službo kot vojaški najemniki. V krvavih bojih proti domačinom v atlaških gorah in v Sahari je vsako leto padalo na stotine legijonarjev.

Kljub krvavim izgubam je pa že v prvih dvajsetih letih legija narasla na 50.000 mož. V vseh letih obstoja tujske legije je šlo skozi njene bataljone že 250.000 mož.

Najemniške čete tujske legije je vedno obdajal čar romantike in pustolovščine. Trdo je življenje legijonarja pod vročim saharskim soncem. »Korakaj ali pogini!« je bilo drugo geslo teñ čet, sestavljenih iz brodolomcev življenja. Kdor se je v Oranu ali Alžiru zapisal za legijonarja, je bil zbrisan iz družbe. Prihajali so v legijo mladeniči in moške vseh narodnosti, ki so prišli navzkriž z domačimi zakoni ali pa je njih vest težila kaka druga boleost ali razočaranje. Nihče jih ni vprašal ob vpisu, kdo so in od kod. Pogosto so si naredili drugo ime in šli neznani usodi naproti, samo da se izognejo svojemu dotedanjemu okolju. Trdi so bili prvi meseci vežbanja v Sidi - bel - Abasu ali kaki drugi osamljeni puščavski postojanki. Neprestane borbe so utrdile legijonarje in naredile iz njih legendarne bojevnikove. Le redki so po dokončani službeni pogodbi dobili za plačilo kako službico v Franciji. Vojaki z belim kepijem na glavi in znakom sedmerih plamenov na prsni so se šteli med čete izgublencev, ki so prisegle čast in zvestobo Franciji. Drugega cilja niso imeli pred seboj. Njih kosti se belijo v puščavskem pesku Severne Afrike in gnijejo v močvirjih Indonezije.

Danes šteje tujska legija 40.000 mož, razdeljenih na 12 polkov. Najbolj znani so štirje polki padalcev ali paras. Nad polovica legijonarjev je danes Nemcev, ki so po večini nekdanji esesovci. Za njimi so najbolj številni Španci in Italijani.

Pri zadnjih nemirih v Alžiriji je potegnil z upornimi generali prvi legijonarski polk parasov. Nikomur ljuba legija brezdomcev bo z uporom najbrž zgubila še zadnjo domovino, čeprav mačeho, Francijo.

Trčkov mlin na Lahinji, v Beli Krajini

Tržaškega

Tržaški mestni svet:

O ČEM NAJ SE POUČI UČEČA SE MLADINA

Tržaški občinski svet je na zadnjih sejah med drugim razpravljajal o resoluciji socialističnega svetovalca dr. Pincherla, ki se zavzema, da bi v vseh šolah med rednim poukom ali s posebnimi predavanji seznanjali učence tudi s tistim obdobjem italijanske zgodovine, ki gre od nastanka do propada fašizma.

O tem vprašanju sta doslej govorila tudi slovenska svetovalca dr. Dekleva in dr. Simčič. Oba sta zlasti poudarila nujnost, da se dijaki poučijo tudi o tem, kar je fašizem zagrešil proti slovenskemu primorskemu ljudstvu, do katerega je bil še posebno krut in neusmiljen. Dr. Dekleva je v tej zvezi še omenil slab zgled, ki jo tržaški mladini dajejo tisti krogi, kateri niso doslej nič naredili, da bi se odpravili fašistični zakoni, čeprav je znano, da so bili prav zato izdani, da se je lahko izvajala protislovenska zatiralna politika.

Omeniti moramo tudi, da je svetovalec dr. Simčič na eni teh sej predlagal, naj se odbor zavzame, da bi raznim krajevnim imenom na tržaškem podeželju vrnilo izvorna slovenska imena. Kot primer je navedel Opčine, ki so jih za časa fašizma preimenovali v puhlo zvenceče »Poggioreale del Carso«, s čimer so očitno hoteli zbrisati vsako sled slovenstva v tem tržaškem naselju.

KOMISIJA ZA KMETIJSKA VPRAŠANJA

Tržaški pokrajinski svet je na seji, ki je bila prejšnji teden, izvolil posebno komisijo za proučevanje kmetijskih vprašanj. Komisiji predseduje odbornik Corberi, med člani pa sta tudi slovenska svetovalca ing. Pečenko in Fran Gombač. Člani komisije se sestanejo še ta teden, da določijo svoj delokrog, oziroma pretresejo tista vprašanja, ki jih je treba nujno rešiti.

V krogih, ki se bavijo s kmetijskimi problemi, se te dni mnogo razpravlja o tako imenovanem »zelenem načrtu«, se pravi o zakonu v korist kmetijstva, ki je bil pred dnevi sprejet v rimskem parlamentu. Zadeva je toliko bolj pereča, ker bo na pobudo vlade 8. junija v Rimu vsedrjavna konferenca kmetov, na kateri bodo obravnavali današnje stanje kmetijstva v državi. O posebnih problemih, ki zadevajo kmetijstvo na Tržaškem, so danes razpravljali kmetovalci na zborovanju pri Sv. Barbari v Miljskih hribih, ki sta ga organizirali Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov. Zaključke zborovanja so v posebni resoluciji sporočili v Rim.

O »zelenem načrtu« in o bližnji vsedrjavni konferenci je bilo govora tudi na občnem zboru Združenja neposrednih obdelovalcev zemlje, ki je bil v nedeljo v prostorih tržaške Trgovinske zbornice.

STRAŠEN ZLOČIN

V ponedeljek zvečer je v nekem stanovanju v ul. Lavatoio v Trstu bil izvršen zločin, pri katerem sta zgubili življenje dve mladi osebi. Po dveh tednih se je ponovila žaloigra, ki je tako po svojem poteku kot tragičnem zaključku enaka tisti v Devinu.

Petindvajsetletni bivši finančni stražnik Lorenzo Gronchi, rojen v Pisi, je z enim strelom iz samokresa ubil svojo 21-letno ženo Pasqualino Di Fortunato.

Morilec je zločin izvršil v stanovanju svoje tašče in v njeni prisotnosti. Ko je nasilno vzel življenje ženi, je naperil samokres proti sebi in se po dveh strelih zgrudil mrtve na tla. Mlada zakonca sta se spoznala pred 3 leti in se kmalu poročila. Zdi se pa, da se v zadnjem času nista dobro razumela in da nista več živela skupaj.

Strašen zločin je pretresel vse mesto, saj še ni šla v pozabo tragedija v Devinu, pri kateri sta prav tako prerano legla v grob dva mlada človeka.

RAZSTAVA CVETLIC

V soboto so v Trstu slovesno otvorili 7. mednarodno razstavo cvetlic. Zanimivo prireditve, ki se vsako leto čedalje bolj uveljavlja, so letos pripravili v prostorih bivšega pristajališča za hidroplane. Razstavni prostor zavzema skupno 5 tisoč kv. m površine. Na razstavi sodelujejo podjetja in posamezniki iz 26 držav z vseh 5 celin. Najštevilnejše so seveda zastopani italijanski razstavljalci. Pozornost vzbuja tudi razstava tržaških cvetličarjev, ki v ničemer ne zaostajajo za drugimi gojitelji cvetlic.

Gre za prireditve, ki vsekakor zaslužijo, da si jo ogledamo. Razstava bo odprta do sobote, 3. junija.

Dolina:

GOSPODARSKI NAČRT IN PRORAČUN

V četrtek zadnjega tedna je bila redna seja dolinskega občinskega sveta. Na dnevnem redu sta v glavnem bili razprava o proračunu tekočega leta in županovo poročilo o predlogu gospodarskega načrta za leto 1961-62. Upravni odbor predlaga vrsto javnih del, za izvedbo katerih bi država morala nakazati 108 in pol milijona lir.

Javna dela v Dolini

Za Dolino predvideva osnutek gospodarskega načrta gradnjo nove strokovne šole (15 milijonov), preureditev in nadzidavo otroškega vrtca (2 milijona in pol) in ureditev pokopališča;

v Boljuncu

nameravajo sezidati poslopje za otroški vrtec (8 milijonov), preurediti neko občinsko poslopje, da bo v njem lahko poslovala lekarna (2 in pol milijona) ter graditi novo cesto proti zahodnemu predelu vasi;

za Mačkovo je v načrtu razširitev šolskega poslopja za potrebe otroškega vrtca (4 milijoni); v Krogeljah nameravajo urediti vaške poti (2 milijona), poleg tega je predvidenih skupno 10 milijonov za dela na cestah Žavljje — Ricmanje in Boršt — Zabrežec ter za obzidavo in ureditev zemljišča ob cerkvi in šoli na Pesku.

Odbor je nadalje zaprosil državna oblastva, naj nakažejo 50 milijonov za 3 ljudske hiše s skupno 30 stanovanji, ki naj se sezidajo v raznih vaseh dolinske občine, in tri milijone za izboljšanje občinskih vodovodnih naprav.

V okviru Selada pa naj bi v letu 1961-62 izvedli vrsto del za skupni znesek 15 milijonov lir. V glavnem gre za ureditev kanalizacije in cest v glavnih naseljih našega Brega.

Kot vidimo, je dolinski upravni odbor sestavil širokopotezen načrt, ki bi lahko rešil najvažnejša vprašanja v občini, če bi bil uresničen. Kakšna bo njegova usoda, pa bo pokazala bližnja bodočnost. V tej zvezi pripominjamo, da je država v zadnjem gospodarskem načrtu dolinski občini nakazala le kakih 15 milijonov.

V zadnjem delu se je svet odobril letošnji občinski proračun, ki predvideva skoraj 68 milijonov lir izdatkov in kakih 37 milijonov dohodkov, tako da znaša primanjkljaj 31 milijonov lir.

Beneška Slovenija

FURLANSKO-KOROŠKI STIKI

Odkar so se začele prirejati na prelazu Pramollo za Pontebbo vsakoletne obmejne prireditve in srečanja prebivalcev iz Furlanije ter s Koroške, so se res navezali boljši stiki med Furlani videmske pokrajine ter med Nemci s Koroške. To prijateljstvo obmejnih pokrajin je poudaril v svojem govoru tudi koroški deželni glavar Wedenig, ko je pozdravil zunanjega ministra Segnija ob prihodu k celovškim pogajanjem. Predsednik videmske pokrajine dr. Candolini je brž poslal Wedenigu v Celovec zahvalno brzojavko.

Lepo je, da se ostrine ob meji krhajo. Ko prebiramo taka bratska poročila, se tudi mi Beneški Slovenci vprašujemo, kdaj bodo vzklihi taki odnosi med Slovenci in Italijani v naših krajih, ko smo vendar državljani iste republike? Kdaj bo že prišel tisti čas, ko bo vlada odprla slovenske šole za Slovence tudi v slovenskih vaseh videmske pokrajine?

Ali so res nekateri podpihivalci, katere obiskuje Franceschini iz Rima, tako kratke pameti, da so mu prikazali ustanovitev slovenskih šol tudi pri nas kot nevarnost za 50 milijonski italijanski narod?

Ne, ne, gospoda, prijateljstvo se ne kuje s trkanjem pivskih čaš in furlanskih kozarcev na kakšnem gorskem prelazu, marveč samo s priznavanjem pravic!

OVČJA VAS

V noči od nedelje na ponedeljek je vrgel s postelje prebivalce tistih nekaj hiš okoli postaje Ovčja vas strahovit sunek. Popokale so tudi šipe na oknih, toda vsi so mislili, da je kje v bližini udarila strela in so po prestanem strahu spet zlezli pod odejo. Na žabniški postaji so pa opazili, da pojemata luč in električni tok. Tekli so po progi proti Ovčji vasi in odkrili, da leži 300 metrov pred postajo Ovčja vas preko tračnic cementni steber za električni tok. Natančnejši pregled je ugotovil, da je bil podložen pod steber dinamit. Atentat bi bil imel lahko hujše posledice. Izvršil se je namreč točno ob minuti, ko bi moral ob 11.20 voziti mimo tistega mesta brzovlak Rim - Dunaj. Sreča je hotela, da je imel vlak dvajset minut zamude, ker je udarila strela v žice že na videmski postaji.

VOLITVE NA GORIŠKEM

Nedeljske volitve so potekale izredno mirno. Kljub nestalnemu vremenu je udeležba volivcev znašala preko 92%. Vseh volilnih upravičencev v pokrajini je bilo 99035; od teh v goriški občini 30424. Volitev se je pa udeležilo 87.020 volivcev.

Po splošnem pregledu oddanih glasov se mora ugotoviti v celotni pokrajini porast levičarskih strank, predvsem komunistične ter nazadovanje Kršč. demokracije in monarhistov. Ločiti pa je zopet treba med pokrajinskimi in občinskimi volitvami, ker kaže ista stranka včasih razlike.

Pokrajinske volitve

Pokrajinskih volitev se je udeležilo 87.020 volivcev.

- Kanalska dolina

Zaradi atentata je bil promet ustavljen za nekaj ur. Oblastva sedaj vodijo preiskavo. Velikanski naliiv je zabilisal vse stopinje. Brez dvoma gre tu za politični atentat. Vročje glave pa še pišejo, da so vmes »allogeni« in nekdanji koroški lastniki odvzetih posestev v Kanalski dolini.

SV. VISARJE

V nedeljo je bilo na gori precej živahno. Romarska božja pot sicer še ni odprta, zato pa prihajajo na Višarje izletniki, planinci in tudi smučarji. Kljub slabemu vremenu so se zbrali na vrhu člani planinskih sekcij iz Treh Benečij. Po maši v romarski cerkvi so si izmenjavali misli. Glavno zborovanje so pa imeli italijanski planinci popoldan v Trbižu.

Približuje se pa tudi čas, ko bo božja pot odprta tudi za preproste vernike. Že sedaj izražamo željo, da bi vodstvo svetišča poskrbelo za slovenske vernike. Brezbriznost v tem oziru se bridko maščuje. Druga želja pa je ta, da bi bilo malo bolje urejeno tudi, kar se tiče gostinstva. Saj romarji ne pridejo na Višarje, da se puste obrati. Vsakomur svoj pošten zaslužek in dobiček prav, več pa ne. Vse to je pa odvisno od vodstva svetišča.

RAMANDOL

Neprestano deževje, ki je padalo tri dni zaporedoma, je gorska pobočja tako zrahljalo, da je začela lesti zemlja v nižavo. Na cesto proti Ramandolu je usad zvalil okoli 1000 kubičnih metrov razmočenega blata, gruščja in skal. Usad je zaprl ves promet med Čedadom in Ramandolom. Blatna lava leze proti štirim hišam, ki so izpostavljene hudi nevarnosti. Vojaški oddelki so že na delu, da preprečijo hujšo nesrečo.

CEDAD

Velikansko neurje, ki je v nedeljo v prvih popoldanskih urah izbruhnilo nad vso našo okolico je povzročilo precejšnjo škodo. Nalivi so poplavalili njive, strele pa so v okolici Čedada razbijale strehe. Slabo vreme je tudi precej oviralo praznik vina. Kljub grožim oblakom je prišla precejšnja množica na vinsko pokušnjo. Pripeljali so se tujci celo iz Gorice in iz Trsta. Goričani največ zato, ker so imeli v nedeljo zaradi volitev vse gostilne zaprte.

Sopodnja razpredelnica pokaže število glasov oddanih posameznim strankam pri sedanjih volitvah ter število pridobljenih sedežev v pokrajinskem svetu:

Stranka	Glasov	Sedežev	Prej
1. Krščanska demokr.	37.527	11	15
2. Komunisti	20.102	6	3
3. Socialisti	9.190	2	1
4. Socialni demokrati	6.274	2	1
5. Misini	5.836	1	1
6. Liberalci	3.154	1	—
7. Slovenska lista (lipa)	2.957	1	1
8. Monarhisti	1.178	—	—
9. Republikanci	864	—	—

Bivša demokratična fronta Slovencev ni postavila lastne liste. Njeni volivci so se odločili za Ital. socialistično stranko, ki je vzela med kandidate Slovence Ivota Marinčiča, ki je dobil v goriških kolegijih 1006 glasov in bo prišel kot svetovalec v svet.

Občinske volitve

Glasovi za občinski svet v goriški občini so pa tako razdeljeni:

Stranka	Glasov	Sedežev	
		Prej	Prej
1. Kršč. demokr.	12.761	12.621	20
2. Misini	3.421	2.592	5
3. Socialni demokr.	2.860	2.405	4
4. Socialisti	2.180	875	3
5. Komunisti	2.026	1.067	3
6. Slov. lista (lipa)	1.852	1.801	3
7. Liberalci	1.250	808	2
8. Monarhisti	569	1.176	—

Bivša fronta Slovencev, ki je pri volitvah leta 1956 dobila 989 glasov, ni postavila svoje liste za občinske volitve v Gorici. Njen bivši volilni kader se je cepil na razne italijanske in druge stranke, največ se jih je odločilo za socialiste in delno za komuniste. Napredek obeh treh strank je pa treba pripisati tudi glasovom mladih volivcev, ki so prvič stopili k žaram. Velike furlanske občine so zato zdaj dobile levičarsko upravo, kot Gradiška, Foljan in Starancan.

Slovenska lista je v Gorici za nekoliko napredovala, ohranila pa je enako število svetovalcev.

Od Slovencev bo prišel v pokrajinski svet prof. Makuc izvoljen na slovenski listi ter Ivo Marinčič, kandidat na socialistični listi.

STEVERJAN

Kaže, da ni bilo v nobeni občini tako živahno in podrobno volilno delovanje kot prav v Števerjanu. V borbo za občino so se vrgle tri stranke: slovenska lista, ki je imela že dosedaj večino glasov; lista občinske enotnosti, ki je pri prejšnjih volitvah ostala v manjšini z majhno razliko in končno slovita baronska lista »z lodricco«. Nekaj časa je kazalo, da bo ta odločevala ter da bo odvzela obema slovenskima listama po nekaj glasov. Po štetju glasov so se pa pojavila presenečenja. Za slovensko listo so našli 252 glasov, za drugo 198, medtem ko je dobila tretja lista 93 glasov.

Občina je torej ostala v rokah dosedanje uprave. Po objavljenih izidih so slovenski volivci dajali duška svojemu veselju. Ko so se pa vračali na motornih vozilih domov,

Iz Goriške

je marsikomu počila zračnica, ker so neznanzi jezljivci natrosili obilo žebeljev po cestah.

Nove može na občini čaka obilo dela. Zvedeli smo, da je županstvo že dobilo nakazilo za popravo občinskega doma. Marsikaj bo pa treba preurediti v notranjem poslovanju in pri tajništvu.

DOBERDOB

V občini se je že poleglo volilno razburjanje. Zlasti zadnja dva dni pred volitvami so bili volilni shodi precej živahni. Na zadnjem, kjer je nastopil odvetnik Sfi'igoj, je malo manjkalo, da ni prišlo do pretepa. Organi javne varnosti in nekatere trezne glave so morali skočiti vmes, da ni prišlo do hujšega.

Izid volitev je pa pokazal sledeče izide: Lista občinske enotnosti, ki je imela že doslej v rokah občinsko upravo, je dobila 455 glasov, lista z lipo pa 288.

SOVODNJE

V naši občini so se nedeljske volitve izvršile mirno in dostojno, kar je treba zapisati v pohvalo volivcem in volivkam obeh stremljenj. Zmagala je lista, katero predstavljajo dosedanja občinski možje z županom Češčutom na čelu. Občinarji so jim izrazili svoje zaupanje s 619 glasovi. Slovenska lista je pa zbrala 375 glasov. Od nove občinske uprave pričakujejo volivci, da bo še bolj prizadevno delovala v prid ljudstva, ne glede na politično opredeljenost.

POLETNI ŽELEZNIŠKI VOZNI RED

Od nedelje dalje je v veljavi novi poletni vozni red za vlake. Spremembe znašajo le po nekaj minut razlike. Večje razlike pri odhodih vlakov z goriške postaje se tičejo le brzovlaka Trst - Videm - Avstrija. Prej je odhajal proti Vidmu ob 8.35, zdaj pa že ob 7.53. Druga večja sprememba je pri popoldanskem brzem vlaku, ki odpelje z goriške postaje proti Trstu ob 17.48, namesto ob 17.12.

Tu objavljamo celotni vozni red:

Odhodi v Trst: 0.20 (brzee), 5.49 (potiši) 6.47 (p), 7.39 (b), 8.06 (p), 8.59 (b), 11.07 (p), 14.02 (p), 15.54 (p), 17.48 (b), 18.34 (p), 20.00 (p), 22.05 (b), 23.15 (b)*.

V Videm: 4.32 (p), 6.24 (p), 6.57 (d), 7.27 (p), 7.53 (b), 10.52 (p), 13.00 (d), 13.43 (p), 14.38 (b)**, 15.28 (b), 17.21 (p), 18.35 (p), 19.47 (b), 20.09 (b), 21.47 (p), 22.39(p).

Vlaki, označeni z eno zvezdico vozijo ob nedeljah samo od 25. junija do 30. julija; od 1. do 31. avgusta pa vsak dan.

Vlaki, označeni z dvema zvezdicama vozijo od 24. junija do 29. julija le ob sobotah. Od 1. do 31. avgusta pa vsak dan.

GORIŠKI SREDNJESOLCI

vabijo na

»ZAKLJUČNO PRIREDITEV«

ki bo v nedeljo, 4. junija, ob 20.30 na šolskem dvorišču v ulici Randaccio (ne v ul. Croce kakor prejšnja leta).

Na sporedu so pevske točke in pravljica igra

JANKO IN METKA

Pojejo in igrajo dijaki nižje srednje in strokovne šole. Vstop je prost. Prostovoljni prispevki se bodo s hvaležnostjo sprejemali. V primeru slabega vremena se prireditev odloži na naslednjo nedeljo, 11. junija.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob zadnji številki Literarnih vaj

Pred seboj imamo zadnjo, sedmo številko že trdno vpeljane dijaške revije, ki pa je šele s to številko pokazala obraz, kakršnega bi si od nje vedno želeli. K temu je brez dvoma pripomogla malo pozno spočeta ideja, razpis nagrad med višješolci za najboljši prispevek. Prav prispevki nagrajencev so dali listu razveseljivo svežino in dvignili sicer letos revni nivo te publikacije. To, da uredništvo stalno trži nad pomanjkanjem prispevkov, avtorja tega članka nekoliko čudi, saj je z majhnim trudom in ljubeznijo mogoče vzbuditi celo med nižješolci veselje do pisanja in nabirati vsak mesec vsaj po dva dobra prispevka v enem samem razredu. Seveda je zaman čakanje, da bo dijak sam od sebe sedel in začel pisati, vsaj v nižjih razredih.

Oglejmo si najprej pesniški del Literarnih vaj. Pred vsemi izstopa **Griša Mikuž**. Ta je že dokaj izdelana pesniška osebnost. Naj mi uredništvo ne zamere, če se mi zdi njegovih prispevkov za dijaški list škoda, saj jih bo med dijaki le malo, ki bi od teh pesmi (in še posebej od proznega prispevka) imeli toliko, kot bo od nje imel zahtevnejši, literarno izobražen bralec. Slog mu sicer oplajajo vplivi moderne, posebno romanske lirike, katere posebej zaznavna nota je uporaba čutne podobne tudi v refleksivni pesmi. Vendar ostaja pesnik, saj ga že lahko tako imenujemo, dovolj samobiten, da mu vplivi le pripomorejo k večji izrazni zgoščenosti, ne zavajajo pa ga v formalizem, kakršnega opazimo pri večini pesnikov mlajše generacije v Sloveniji. Podobe G. Mikuža so vseskozi nabite s čustvom in izkazujejo miselno in čustveno močno razgibano osebnost, v kateri se konflikt, s katerimi se spopada na pragu moške dobe, še niso izmirili in ga uravnovesili. To je razvidno še bolj iz proznega prispevka, ki izkazuje kot poezija neposrednost, svežino ter zavzeto iskanje poti. Vendar se njegov Koncert za umetnika in življenje preveč podredi shemi in intelekt razkrajja lirično ubranost celote, posebno na mestih, kjer se poigrava z duhovitim primerjavami iz sveta geometrije. Prav to pa daje tej pesmi v prozi tu in tam pečat abstraktnosti. Če bi ta sestavek primerjali z drugimi pesmimi v prci v naši literaturi (Cevc, Mrzel, Belčič), bi morali našemu mlademu pesniku očitati prav to: pomanjkanje podobovitosti. Da na tem področju lahko uspe, kažejo nekateri odstavki, ki družijo pretenjeno občutljivost, okus in ostro inteligenco v prijetno celoto in pričajo o tem, da ima Mikuž pravi pesniški dar. Izkušnja bo izzorila njegovo umetniško podobo in odplavila abstraktne ekskurze ali jih prepajala z neposrednostjo. Upamo, da bodočnost morda ne bo ovrgla našega pričakovanja.

Vojka Strgar prav tako skuša hoditi po stopnjah modernih pesnikov, le da z manjšim uspehom kot njen zgoraj omenjeni tovariš. Njene podobe, nekatere same na sebi lepe, se nizajo ena za drugo, se izpodrivajo v bralčevi zavesti in se prekrivajo, da iz gošče predstav osnovna čustvena podlaga pesmi ni več razvidna. Tako zaradi preobila podob dobimo vtis lepote konstrukcije, v kateri potonejo vzgibi čustva, v kolikor ga še lahko razberemo. Čustvo je podrejeno formi — namesto obratno — ker manjka zgoščenosti. Ne rečemo, da bi ne mogli najti v Sloveniji tudi med znanimi pesniki (Vodnik ali Udovič) takih, ki jim lahko očitamo isto napačno, le da je pri njih tudi konstrukcija podobovita in melodiozna, da nas očara, čeprav nas ne prepriča. Tu bi Strgarjeva težko tekmovala, zato bi bilo bolje, da ubere drugo, manj moderno pot. Iz preprostejše oblike bo morda prej čuti utripanje živega čustva. V tisti smeri bo morda srečnejše našla svoj pesniški obraz.

Marta Ščuka še ne kaže pravega pesniškega daru. V prozi bi se morda bolje odrezala, saj zna biti hudomušna, to pa je med sodelavci te revije precej redka poteza; pesmi pa teže preberejo prozaično izražanje, tudi če so misli lepe.

Marko Kravos s svojo pesmico sicer še ne dokaže dovolj, ali se bo na tem področju razvil ali ne, vendar zna svoje lepe misli toliko pr'vzdigniti v pesniško, da lahko rečemo: pesem se mu je kar posrečila.

Matjaž Sart kaže — saj je šaljivec in ne bo zametil — da bo postal novi Branko Rudolf, to je da bo pisal vse od športnih poročil in kritik o umetniških razstav do pesniških zbirk, kriminalk in smisel

sel za pers. Flažo v svoji kriminalki (ali pa jo jemlje zares?), če v poročilih in razpravah dokazuje živahen razum, neuničljivo življenjsko silo ter prav presenetljivo razgledanost po vsem, kar je treba in kar ni treba, da dijaka zanima, pa v poeziji dokazuje, da ima dober posluh in dober čut za posnemanje. Pesem o cow-boyu me močno spominja na podobno (J. M.), Sartova originalna pesem pa kaže, da je njegov dar na drugih področjih, čeprav pesem ni slaba. V poezijo je treba stopati z manj ekstravertirano naravo kot je njegova.

Seveda pa ni treba stopati vanjo spet tako na koturnih in v tako tragičnem ogrinjalu, kot to delata **Zarja** in **Mara Debeljuh**, čeprav zadnja precej manj kot prva; obe skupaj pa nimata dovolj pesniške sile. Pač pa kaže Debeljuhova zdrav dar v svojem proznem prispevku, saj je ena redkih, ki ima močan socialni čut, zna pripovedovati tekoče in preprosto ter ima toplo čuteče srce. Po poti te izbrane preprostosti in toplo obarvane pripovedi naj bi hodila Debeljuhova, opustiti pa bi ji kazalo pretirano otožnost, kakršno kaže v prejšnjih številkah.

Vladimir Klančšek ima v svojih pesmih nežne podobe, le da se tu in tam pojavi neubran izraz. Nima še dovolj čuta za ritem, zato pesem tu in tam šepa. V drugi pesmici je preveč šablonskega **Riko Adamič** ima v teh pesmicah manj raztrgan slog kot sicer, zato so boljše kot dosedanje, vendar pristopa premalo resno. Kot Sartu bi mu svetovali prozo ali pa manj lirične motive.

Darinko Terčič odlikuje preprostost in toplina; ostaja izven iskanja modernega izraza. Vendar bo mlajšim bralcem najbrž najbolj všeč.

Aljoša Volčič je v mestoma odličnem, vseskozi pa tekočem prevodu z veliko mero okusa in pesniškega čuta poslovenil nekaj Lorcovih pesmi. Tako je na eni strani pokazal, da naši gimnazijci zavirljivo obvladajo slovenščino, na drugi strani pa je uvedel bralce Vaj v svet moderne poezije, katere najodličnejši predstavniki je prav Spanec Lorca. Pač pa je v Volčičevih Mislih, posebno v prvi in zadnji, preveč žongliranja z lepimi podobami, za katerimi ni dovolj prizadetosti, zadnja vrh vsega še vsiljuje reminiscence, vendar je podobnost lahko samo slučajna. Druga in tretja misel sta bolj prepričljivi, vendar se mi zdi, da je avtor za to zvrst premlad, saj celo ob aforizmih znanih pisateljev včasih zavijamo nos.

Vlasta Poljanc je v svojem Mraku preveč razvlečena. Preveč čustvenost utruja bralca, ker ga obdaja od vseh strani, prepriča pa ga ne. Treba je, da pisec piše tako, da pretrese, vznemirja, privlači ali odbija bralca. O preobilici njenih čustvenih privednikov, ob vsem čustvenem vzdušju bralec ostane premalo prizadet. Pogrešamo več konkretnosti, drugače obvisi zgodba v zraku. In der Abschrankung zeigt sich der Meister, bi svetovali z Goethejem.

Boris Combač stvarno opiše Jamarski pohod.

Nedja Bucik v skoraj brzojavnem slogu na eni strani razvije napeto zgodbo, v kateri kaže smisel za zgodbarstvo in veselje do daljnih pokrajin. Sploh je mlajšim neznansko všeč eksotika.

Sergij Premru bi bil moral spremeniti naslov, da bi vsak ne uganil, da je oddal domačo nalogo. Zgodba je lepo zaokrožena. A. M. Komar se kar dobro ponorčuje iz domišljave sosedu.

Fabij Giorgi opisuje srečanje s slovanskim božanstvom — Velesom. Vendar je preveč razvidno, da je zgodba napisana »ad hoc«, ko so pisali o pogozdovanju. Kot naloga o drevesih je originalna, kot literarni prispevek pa ne ugaja, ker je uvod preveč neverjeten, ostalo pa preveč poučno.

Ker nam prostor ne dopušča opustimo ocenjevanje slik in drugih drobnih prispevkov na koncu, pohvaliti pa moramo znanstveno prizadevnost V. razreda klasične gimnazije. Dijaki so obravnavali ukrasne pridevke pri Prešernu, s sintezo pa se je preizkusila Lučka Peterlin. Gimnazijcu je pristop k takemu problemu nekoliko težak vendar je Peterlinova svojo nalogo lepo speljala. Želimo ji, da bi svoje prizadevnosti ne opustila. Opozoriti pa je treba, da je, kar se tiče obravnavaj pri Prešernu delo na moč nehvaležno, saj je Prešeren tako zgostil svoj slog, da je njegovo težišče glagol.

Opozarjamo na nagradni razpis za najboljšo povest! Višješolci, pohitite, kajti nižješolci imajo že nekaj daljših povesti, da se pomerijo z vami...

Na koncu pohvalimo še Sartove Čvetke iz domačih logov. Škoda bi bilo, če bi tega drugo leto ne nadaljeval, saj se vsi radi nasmejemo, če dobro zagrkne, zameri pa menda nihče.

Z. Tavčar

Sleparija v umetnosti

Neki neznan umetnik bi bil kmalu osleparil milansko galerijo umetnin v muzeju Pezzoli za 50 milijonov lir. Muzej je namreč nameraval odkupiti od nekega ljubitelja umetnin sliko »Kalvarija«, katero so imeli za delo slavnega španskega slikarja El Greca. Umetnino so že razstavili v muzeju, različni kritiki so napisali navdušene ocene o novo odkriti starinski dragocenosti.

Pred štirimi meseci se je pa vodstvo muzeja odločilo, naj se slika znanstveno preišče z radiografijo. Našli niso nič posebnega. Sele ko je fizikalni zavod milanske univerze kemično preiskal delček barve s slike, je ugotovil v barvi primes cinka. To kovinsko zmes so pa odkrili 250 let potem, ko je El Greco živel. Čeprav te »Kalvarije« ni naslikal Greco, čopič, in ni zato vredna 50 milijonov, je vendar neznan umetnik vreden pohvale.

GLASBENI FESTIVAL

V Zagrebu so obhajali prejšnji teden mednarodni festival sodobne glasbe. Mednarodno glasbeno tekmovanje, namenjeno predvsem orkestralni glasbi, prireja zagrebška filharmonija vsaki dve leti. Letos je pri teh svečanostih igral tudi orkester italijanske radio-televizije iz Milana.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Avditoriju

V sredo, 31. maja, ob 21 uri — v četrtek, 1. junija, ob 20. uri — v nedeljo, 4. junija, ob 17. uri.

Emmerich Kálmán

»CARDASKA KNEGINJA«

opereta v treh dejanjih

Napisala: Leo Stein in Bela Jenbach

Prodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, ul. S. Frančiška 20 ter eno uro pred pričetkom predstav v Caffè Moscolin, ul. Teatro Romano (nasproti Avd.)

V torek, 6. jun., ob 20.30 v kino dvorani v Skednju, v sredo, 7. 6. ob 20.30 v prosv. dvorani na Opčinah

»CARDASKA KNEGINJA«

»CARDASKA KNEGINJA«

Zaključni prizor iz drugega dejanja Na odru so skoraj vsi nastopajoči

GOSPODARSTVO

Kdaj je potrebno škropiti proti peronospori?

Peronospora se razvija, če je dovolj vlage in če je dovolj toplote. V tem letnem času je toplote dovolj, vlago pa prinaša dež. V dolinicah, ki so zavarovane pred valovanjem zraka, pa zadostujejo že močne rose za razvoj peronospore. Peronospora spoznamo po plesnivih pegah na spodnji strani listov. Te pege se pojavijo v 5 do 10 dneh po dežju. Ker moramo peronosporo preprečiti, ne smemo škropiti šele, ko smo plesnive pege opazili, marveč 1 do 2 dni preden se pege pojavijo. Naslednji koledar nam pove, kdaj lahko pričakujemo plesnive pege, če je določena dne deževalo.

Če je pričakujemo deževalo	Če je pričakujemo plesn. pege	Če je pričakujemo deževalo	Če je pričakujemo plesn. pege
1. jun.	9.-12. jun.	16. jun.	24.-26. jun.
2. jun.	10.-13. jun.	17. jun.	25.-27. jun.
3. jun.	11.-14. jun.	18. jun.	26.-27. jun.
4. jun.	12.-15. jun.	19. jun.	26.-28. jun.
5. jun.	13.-16. jun.	20. jun.	27.-28. jun.
6. jun.	14.-17. jun.	21. jun.	27.-28. jun.
7. jun.	15.-18. jun.	22. jun.	28.-29. jun.
8. jun.	16.-19. jun.	23. jun.	29.-30. jun.
9. jun.	17.-20. jun.	24. jun.	30/6-1/7
10. jun.	18.-21. jun.	25. jun.	1.-2. jul.
11. jun.	19.-22. jun.	26. jun.	2.-3. jul.
12. jun.	20.-23. jun.	27. jun.	3.-4. jul.
13. jun.	21.-24. jun.	28. jun.	4.-5. jul.
14. jun.	22.-25. jun.	29. jun.	4.-5. jul.
15. jun.	23.-26. jun.	30. jun.	5.-6. jul.

V tem koledarju zaznamuj dneve, ko je deževalo in boš vedel, kdaj moraš škropiti.

IV. svetovni kongres gnojil

Kot smo napovedali, je bil v Opatiji pri Reki IV. kongres gnojil. Udeležba je bila ogromna, saj je bilo nad 1000 odposlancev iz 28 držav. Italijansko odposlanstvo je štele 31 članov, večinoma vseučiliških profesorjev. V sovjetski delegaciji je bilo 11 kmetijskih strokovnjakov. Glavno breme kongresa so seveda nosili Jugoslovani - prireditelji, ki so imeli tudi glavnega tajnika in nekaj temeljnih predavanj. Uvodno predavanje o »rodovitnosti jugoslovanskih zemljišč in o uporabi gnojil« so imeli profesorji S. Nikolić, Djordje Jelenić in Zoran Popović. Na koncu je kongres sprejel resolucijo, v kateri se v glavnem ugotavlja napredek v vedi o gnojilih, se poudarja, kako je važno poročanje o doseženih izkustvih ter izraža željo, da bi CIEC (Mednarodni center kemičnih gnojil) držal tesne stike z vsemi preizkuševališči za uporabo umetnih gnojil. V imenu udeležencev se je jugoslovanskim prirediteljem zahvalil dr. P. Vlasjuk, predsednik Ukrajinske akademije v Kijevu.

Šparglji se uveljavljajo

Tik pred zadnjo vojno je znašal pridelek špargljev v Italiji kakih 110 tisoč stotov, sedaj pa znaša nad 300 tisoč. Najbolj so se razširili v Emiliji in Romagni, kjer so tudi dosegli najvišji hektarski donos: od 70 do 75 kg na 100 kv. m. Če pa hočemo pridelati toliko špargljev, ne smemo varčevati z

gnojili. V krajih, kjer dosegajo največje pridelke, pognojijo vsakih 100 kv. m s 350 do 450 kg dobrega hlevskega gnoja, ki ga dopolnijo s 5 ali 6 kg superfosfata, z 2 do 2,5 kg žveplenokislega amoniaka (solfato ammonico) in z enako količino kalijeve soli (potassa). Ta gnojila podkopljejo v dobi od novembra do februarja. V zadnjem času uporabljajo tudi sestavljena umetna gnojila.

Tovarne za pridelovanje povrtnine

Prve načrte so izdelali v Sov. zvezi, in sicer v Leningradu. V bistvu gre za velike rastlinjake, ki imajo več nadstropij. Ne potrebujejo zemlje, ampak pesek in prod, katerega škropijo s hranitvenimi raztopinami. Sončno luč nadomestuje električna. Žato nameravajo graditi take tovarne tik elektrarn, kjer bi dobili poceni električno silo.

Prof. Boris Moščov je v tej zvezi delal v Leningradu mnogo let poskuse. Pravijo, da se lahko pridelala 15 do 20 kg paradižnikov na površini enega kv. metra. Ti paradižniki baje dozori v 60 dneh od setve in da vsebujejo več sladkorja in več vitaminov, kot navadno gojeni paradižniki. Na enak način gojijo tudi drugo povrtnino.

Vodenična glava pri teletu

Večkrat se rodijo teleta z vodenično glavico (hidrocephalia). V lobanji se namreč poleg možganov nahaja tudi precej vode. Taka teleta navadno poginejo. Pri razteženju so redno ugotovili, da imajo otečeno žlezo ščitnico (tiroide). Na vseučilišču v Oregonu (ZDA) so opazili, da je hidrocephalia dedna tako po materini kot po očetovi strani in da nastane iz pomanjkanja joda v krmi. Brž ko so med krmo za krave in bike začeli mešati jodove soli je hidrocephalia izginila; pojavila pa se je spet, kakor hitro niso več krmili jodovih soli.

Hektarski donos: 500 stotov grozdja

Kateri je najvišji hektarski donos grozdja?

To vprašanje ni povsem pravilno postavljeno, ker bi lahko n. pr. stehali grozdje posameznega latnika ali celo samo ene trte, potem zmerili površino, ki jo te trte zavzemajo, in končno izračunali pridelek na enem ha. Dobili pa bi lahko zelo pretirane številke. Če hočemo pravilno ugotoviti hektarski donos grozdja, moramo vzeti kot osnovo resnični hektar vinograda ali trtnega nasada; še bolje bi bilo, če bi za račun vzeli v poštev več ha.

V pokrajini Foggia, in sicer ob jezeru Lesina, obstaja kmetijski obrat »San Nazario«, ki ima na eni sami parceli 80 ha (okoli 220 njiv) 10 let starega trtnega nasada v latnikih. Zasažene so samo namizne sorte grozdja, in sicer Primus, Cardinal, Italia in Regina. Lani je znašal hektarski donos 500 stotov in kosmati dohodek na ha okrog 3 milijone lir. Ureditev takšnega nasada stane ogromno, a tudi dohodki so veliki.

Hektarski donos 500 stotov grozdja pa ni nobena redkost in takega dosežejo tudi v naših krajih. Po svetu, posebno v Argentini so zabeležili še zntano večje hektarske donose in sedanji višek znaša kakih 1000 stotov grozdja na ha.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 4. junija, ob: 9.30 Slovenske narodne pesmi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Palčki se uče obrti«, pravljica (Ivanka Cegnar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.45 Pojeta Jelka Cvetežar in Maja Gabor z orkestrom Franca Russa; 17.00 Tvorinica sanj — obzornik filmskega sveta; 18.30 Glasbene slike — Debussy: Iberia, Sibelius: Finska, op. 26 št. 7; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Kje so tiste stezice« (Marih Maver); 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 5. junija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Koncert baročne glasbe; 19.00 Znanost in tehnika — Slavko Andree: »Geotermične električne centrale«, Franc Orožen: »Elektrarne na plimo in oseko«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Giulio Viozzi: »Allamistakeo«, opera v enem dejanju; 21.30 Nove knjige in izdaje; 21.45 Maurice Ravel: »Otrok in njegov začarani svet«, lirčna fantazija v dveh delih. Orkester Suisse Romande vodi Ernest Ansermet.

• TOREK, 6. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Miran Pavlin: »Nova obzornja sodobne metalurgije: Trde kovine«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Za kullsam! druge svetovne vojne — Saša Martelanc; »Pearl Harbour«; 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev — France Jaza: »Stara japonska poezija«.

• SREDA, 7. junija, ob: 13.30 Dobro zabavo vam želijo Charlie Mackenzie, Frankie Yankovic in Jo van Wetter; 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — Dušan Pertot: »Skladatelji med seboj: Haydn in Haendel«; 19.00 Zdravstvena oddaja; 20.30 »Leonarda«, igra v 4 dej. (Björnstjerne Björnson - Nada Konjedić), igrajo člani RO; 22.30 Hindemith: »Der Schwanendreher«, koncert za violo in orkester.

• CETRTEK, 8. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Clovek in okolje: »Clovek pred avtomatizacijo industrije«; 18.30 Skladbe Vitalija in Schumanna v izvedbi violinista Armanda Gramegne in pianista Lodovica Lessone; 20.30 Veliki simfonični orkestri — Londonski orkester Philharmonia — Schubert: Simfonia v h-molu, imenovana »Nedokončana«, Brahms: Dvojni koncert v a-molu, op. 102, Ravel: Ma mère l'oye, suite. V odmoru okrog 21.00 Književnost: Jože Javoršek in njegov roman »Obsedena tehtnica« (Alojz Rebula); 22.05 Umetnost — Mario Kalin: »Kandinsky in Mondrian, dva utemeljitelja abstraktnega slikarstva«.

• PETEK, 9. junija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Hačaturjan: Maškerada, suite, Stravinski: Koncertantni plesi; 19.00 Sola in vzgoja — Jože Miklič: »Gojimo družabne čednosti«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Josip Tavčar: »Pesnik Rabindranath Tagore, ob 100-letnici rojstva«; 22.15 O slovenski klavirski galsbi — Janko Grille: »Karol Pahor in Peter Lipar«.

• SOBOTA, 10. junija, ob: 15.30 »Srce in kri«, radijska igra v 6 slikah (Ivan Matičič), igrajo člani RO; 16.45 Slovenski narodni motivi v izvedbi orkestra, ki ga vodi Alberto Casamassima; 18.00 Radijska univerza — Stanko Janežič: Deset stoletij ruske duhovnosti: »Po revoluciji«; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor »Jacobus Gallus«; 21.00 »Saloma«, drama v 1 dej. (Oscar Wilde - Adolf Robida), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 4. junija, nedelja: Frančišek Kar.
- 5. junija, ponedeljek: Valerija
- 6. junija, torek: Norbert
- 7. junija, sredo: Robert
- 8. junija, četrtek: Medard
- 9. junija, petek: Presv. Srce Jezusovo
- 10. junija, sobota: Marjeta

ŽENA IN DOM

Lepotilna sredstva iz kuhinje

lepotilna sredstva priložnostno alj pa stalno — iz kuhinje!

SOFIA LOREN je na primer prepričana, da je olivno olje najidealnejše sredstvo za lase in roke. Njena navada: eno uro pred pranjem las si temeljito vtire v lase in lasišče toplo olivno olje, potem pa zaveže glavo s toplo ruto. Lasje postanejo mehki in dobijo lep lesk. Tudi nohti, ki se radi lomijo ali zdrobijo, postanejo močnejši, če jih dvakrat ali trikrat tedensko umivamo s toplim olivnim oljem.

GIULIETTA MASINA uporablja za lepoto masko svežo smetano. Čajni žlički smetane doda nekaj kapljic limoninega soka in to vtira z obema rokama v kožo na obrazu.

SILVANA PAMPANINI čestokrat zdrgne prste z bombažno krpo, namočeno v sifonu ali kaki mineralni vodi.

ANTONELLA LUALDI pozna dobro sredstvo za roke, ki v hladnem vremenu pordečijo: »Potopite

»Biti lepa kot filmska zvezda!« kričijo reklame.

Vsako podjetje kozmetičnih izdelkov hvali svoje kreme, vode, mila in pudre, češ da jih dnevno uporabljajo filmske zvezde. Toda deset slavnih zvezdnic je odgovorilo, da črpajo svoja

roke dvakrat ali trikrat v zelo slano vodo in brž bodo spet bele kot lilija.«

PASCALÉ PETIT prisega na pomaranče. Za zdravje, dodatno energijo in čisto polt priporoča vsak večer pred spanjem eno pomarančo in prav tako zjutraj na tešče kozarec svežega pomarančnega soka.

BRIGITTE BARDOT meni, da so odlično sredstvo za nego obraza kumare. Kadar imamo utrujene oči,

Jože Cesar: »Dekle«

ležimo in položimo za deset minut na vecke dve ali tri kumarične rezine in koža na obrazu bo sveža ter spočita, če jo bomo zdrgnili z rezino sveže kumare.

MICHELE MORGAN trdi, da limone vedno popeljšajo žensko. Zjutraj je treba na tešče popiti sok dveh svežih limon, razredčen z nekoliko tople vode in sladkan. Limone vrnejo očem lesk in čistijo kožo.

MYLENE DEMONGEOT je prepričana, da je najboljšo lepotilno sredstvo mleko. Če si večkrat mesečno po običajnem čiščenju obraza obrišemo obraz s krpo, ki smo jo namočili v mleku, postane koža mehka in nežna.

DANY ROBIN trdi, da žena ne more pokazati svežega videza, če so njene noge od dolgega spanja, hoje ali tekanja po trgovinah utrujene in ledeno mrzle. Vtaknimo noge v vročo vodo, ki smo ji dodali precej gorčice. Noge bodo hitro spet spočite in utrujenost bo izginila.

Nekaj za smeh

Ona: »Se še spominjaš, dragi? Ravno tu si me spoznal pred 20 leti.«

On: »Ne, ne, le seznanil sem se tukaj s teboj, kajti spoznal sem te šele po poroki.«

Pogledala je skozi šipe na cesto in vide-la, kako sta oba moža sedla v avto in odbrzela.

»Moj Ralf,« so šepetale njene ustne.

Tedni in meseci so minili, preden je Delica premagala bolečino ločitve, čeprav je prejemale vsake tri dni pismo od dragega Ralfa. Pisal ji je kar na naslov podjetja. Ni hotela, da bi niti njeni starši vedeli o njeni veliki ljubezni. Ko bo prišel na dopust, jim bo vse odkrila in gotovo ga bodo vzljubili tako kot ona.

Kako jo je iznenadilo, ko je po enem letu ločitve nenadoma prejela obvestilo, da bo čez osem dni že doma. Sprva ni niti verjela takšni sreči. Šele ko ji je ravnatelj potrdil, da bo Dornik res prišel na dopust, se je prepričala, da bo ljubega kmalu videla. Kot v sanjah se ji je vse zdelo. Svoje vznemirjenosti ni mogla niti v uradu skrivati. Opazila jo je tudi njena krušna mati.

Nekega večera jo je nagovorila: »Nekaj imaš na srcu, otrok.«

Delica je olajšana zadihala, ker se oče še ni vrnil s polja. Pred njim bi se ne upala govoriti.

»No, Delica, povej, kaj te teži?«

»Že dolgo sem ti hotela povedati, mama.«

Mati se je dobrohotno nasmehnila. »Srčna zadeva... Kaj ne, deklica?«

Delica je prikimala. Ni mogla spraviti besedice iz ust.

»Pa je vreden tebe?«

»Še več kot to, mama,« je hitela zatrjevati. »Ljubezniv in dober, ko ga boš spoznala, ga boš imela tudi ti rada.«

»Bomo šele videli. Pa saj se še ne poznata tako dolgo?«

26.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

»Pač, mama... že eno leto.«

»Kaj? tako dolgo že! Pa mi nič ne poveš!«

»Saj ga ni tukaj... odpotoval je, ko sva se komaj tri dni poznala. Pisal mi je vedno, tudi dvakrat na teden.«

Njen žametni glas je utihnil. V zadregi so rdeča ustna komaj slišno šepnila: »Vem, da me ima rad.«

Mati Jera se je nasmehnila. »Eno leto je dolga doba in če je vedno istih misli, sem tudi jaz vesela, da si svoje srce podarila poštenjaku.«

Deličine oči so se zalesketale. »Na prvi pogled ti bo Ralf všeč, mama!«

»Ralf? Lepo ime!« se je prijazno zasmejala. »Po priimku pa?«

»Dornik, mama. Plemič je celo, a se prav nič ne zveni za to...«

»Dornik praviš...« Glas se je gospodinji nenadoma utrgal, roke so se ji začele tresti. »Dornik... Ralf Dornik...?« Obraz ji je postal blede kot kreda: »Stanuje v našem sosedstvu?«

»Ne, daleč od tu, mama... ima očima, ve-leposestnika, sicer pa vem zelo malo o njegovi družini. Tako hitro je vse šlo in nisem hotela biti radovedna.«

»Razumem, Delica,« je rekla z ubitim glasom. Nepremično je gledala povešeno dekletovo glavo, v duhu so ji pa vstajali davni spomini.

Prišla je elegantno oblečena gospa. Njen ošabni izraz je kazal zadrego. Glas je bil razburjen in kar je povedala možu, je prišlo zanj in zanj kot iz sanj. Dolgo let sta živela v pomanjkanju, potem pa je prišel denar, mnogo denarja, da sta lahko kupila posestvo... prinesli so pa tudi otroka od nekod...

Nikoli ni mati Jera kaj slišala o gospe Vrhovčevi. Nekaj besed o njej ji je povedal mož, ko se je vrnil z dvorca. Od kod je Delica, da ne ve, je ošabno pojasnila baronica njenemu možu Francu. Sedaj pa stopi mladi Ralf Dornik... sin te ženske... na življenjsko pot njene Delice.

Tiho je zavzdihnila. Dekle pa je ni slišalo. Sklanjala je glavo, da bi prikri-la zadrego, obenem pa je v tihem sreči mislila na svojega Ralfa. Še tri dni... in bo pri njej...

»Rada bi šla malo na zrak, mama. Po urah v zatohlem uradu se pileže sprehod v sveži naravi.«

»Pojdi, dete! Saj si potrebna zraka.« Ko so se zaprla vrata za Delico, se je zgrudila na klop. Strašna igra usode... pa saj ne more biti res...

In vendar je tako! Ta Ralf Dornik je sin tiste... Pokrila si je obraz z rokami in zašepetala vročo molitev proti nebu. Spreletel jo je tesen občutek, da se bo nekaj zgodilo v bližnji prihodnosti.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

KRATEK PREGLED MEDNARODNIH NOGOMETNIH TEKEM

Madžarska in Anglija na dnevnem redu

Zadnje čase so ljubitelji nogometa največ razpravljali o teh mednarodnih enajstoricah: o Madžarski in Angliji. Madžarska je v zadnjih štirih tekmah zabeležila kar štiri zaporedne zmage, in sicer proti Jugoslaviji (4:2) v Beogradu, proti Nizozemski (3:0) v Rotterdamu, proti Vzh. Nemčiji (2:0) v Budimpešti in proti Wallesu (3:2). V vseh omenjenih srečanjih je madžarska enajstoričnica nastopila v tle postavah: Grosics; Matrai, Dalnoki; Solymosi, Sipos, Kotas; Sandor, Gorocs, Albert (Kuharszki), Tichy in Fenyvesi. Pod vodstvom tehničnega vodje Lajosa Barotija je Madžarska v štirih letih skoraj dosegla raven, ki jo je imela ekipa znanih nogometašev Puskasa, Kocsisa, Hidegutiija in Cziborja. Povprečna starost sedanje madžarske reprezentance znaša 27 let. Pri tem moramo upoštevati, da vrata brani 35-letni Grosics, ki je edini član prejšnje ekipe. Več kot 30 let imajo Matrai, Dalnoki in Sipos. Izmed branilcev predstavlja največjo nado Madžarske 21-letni Solymosi, ki se odlikuje tudi s svojo napadalno igro. Odlični igralci pa so 22-letni Göröcs, 20-letni Albert in 26-letni Tichy, ki bodo morda kmalu zasenčili slavo prejšnje trojke. Priletna pa sta krilca, in sicer 31-letni Sandor ter 29-letni Fenyvesi. Toda v ospredje prihajajo dobri nogometaši, kot so 22-letni vratar Szentmihályi, 21-letni branilec Sovaridi in 22-letni napadalec Kuharsky. Vsi omenjeni igralci, razen Grosisa in Solymosija, igrajo v budimpeštanskih ekipah, kar vsekakor omogoča, da se reprezentativci večkrat zberejo in skupno vadijo. Najuspešnejši strellec je brez dvoma Tichy, ki je v omenjenih štirih srečanjih petkrat potresel nasprotnikovo mrežo. Za njim pride Albert (2 gola) in ostali napadalci, ki so vsi zabil po en gol.

MOCNA ANGLESKA REPREZENTANCA

Angleži so letos dosegli številne uspehe, čeprav so bili v soboto, 27. maja, na Dunaju odločno poraženi (1:3). Anglija je v devetih srečanjih, in sicer od 8. oktobra 1960 do danes, šestkrat zmagala, enkrat zaigrala neodločeno in samo enkrat izgubila. Zmagoslavna pot angleške reprezentance se je pričela 8. oktobra z odločno zmago nad Irsko, ki se je končala z izidom 5:2. Zatem je premagala reprezentanco Luksemburške (9:0) in 24. oktobra 1960 dosegla pomembno zmago nad Španijo z izidom 4:2. Novembra meseca so Angleži premagali še predstavništvo Walesa z rezultatom 5:1. Dne 15. aprila so Angleži povsem nepričakovano obsuli Škotsko z 9:3, mesec dni kasneje pa Mehiko z 8:0. Čeprav vemo, da je Portugalska precej napredovala v nogometu, predstavlja neodločen izid Anglije v Lizboni (1:1) določen uspeh. Toda »belci« so se prav kmalu opomogli in so v Rimu premagali Italijo z izidom 3:2. Utrujeni od številnih napornih tekem so Angleži, kot smo že prej omenili, klonili na Dunaju (1:3) proti vigrani Avstriji. Anglija je skoraj vse tekme igrala v sledeči postavi: Springett; Armitage, McNeill; Robson, Swan, Flowers; Douglas, Greaves, Hitchens (Smith), Haynes in Charlton. Omeniti je treba, da je Anglija v devetih tekmah zabila nič manj kot 45 golov (povprečno 5 golov v vsaki tekmi), dobila pa jih je 14. Največ golov je zabila desna zveza Greaves (13 golov), sledijo Smith in Charlton (8), Douglas (5), Haynes (4), Hitchens (3) ter Robson in Flowers (2).

Zelo zanimivo je bilo srečanje med Italijo in Anglijo. Domačini so bili zelo vigrani, saj so vodili skoraj do konca tekme z izidom 2:1, toda vratar Buffon se je hudo poškodoval, kar so Angleži izrabili in zabil v nekaj minutah dva gola.

Italija je nastopila v sledeči postavi: Buffon (Vavassori); Losi, Castelletti; Bolchi, Salvatore, Trapattini; Mora, Lojaco, Brighenti, Sivori in Corso. Mnenja o sestavi ekipe pa so bila zelo deljena, ker so se nekateri izkušeni trenerji (Viani, Rocco, Monzeglio in Cappelli) izrekli za naslednje moštvo: Cudicini (Buffon); Maldini (Losi), Castelletti; Bolchi, Sarti (Salvatore), Trapattini; Mora,

Nevaren položaj pred golom

Rosa (Lojaco), Brighenti, Sivori, Corso (Stacchini). Nekateri so pogrešali Altafinija.

Kaj pa druge države? Povsod se odigravajo izločilne tekme za svetovno prvenstvo. V prvi skupini najdemo Švedsko, Švico in Belgijo. Največ točk ima Švedska, ki je pred kratkim visoko porazila (4:0) Švico. Ta pa je prej odpravila Belgijo z 2:1. Švedska je glavni kandidat za zmago v tej skupini. V tretji skupini igrajo Zah. Nemčija, Grčija in Sev. Irsko. Nemci so do zdaj trikrat zmagali: dvakrat so premagali Sev. Irsko (4:3 in 2:1) ter enkrat Grčijo (v Atenah 3:0) in si tako po vsej verjetnosti zagotovili mesto na svetovnem prvenstvu. Grčija pa je premagala Severno Irsko z izidom 2:1.

V drugi skupini igrajo Češkoslovaška, Škotska in Irsko. Škoti so z lahkoto premagali Irce v obeh srečanjih (4:1 in 3:0), klonili pa so proti Čehom (0:4) v Bratislavi.

V zadnjem času so odigrali nekaj tekem tudi Španci, in sicer proti Wallesu (2:1 in 1:1), ki so verjetno zmagovalci v svoji skupini (igrati morajo še z zmagovalcem tekme Ghana-Maroko), ter svetovni prvaki Brazilije, ki so v tekmovalcu za pokal »O'Higgins« obakrat premagali ekipo Čileja (2:1 in 1:0). Brazilija je nastopila v sledeči postavi: Gilmar; Jair, Mauro; Altair, Ziro, Calvet; Garincha, Didi, Coutinho, Gerson in Pele.

FINALNA SREČANJA POKALOV

Tudi tekmovalca za razne pokale (evropskih prvakov, zmagovalcev državnih pokalov in tekmovalcev za pokala velesojmov) se bližajo koncu.

Fiorentina je v finalni tekmi »Zmagovalcev državnih pokalov« obakrat premagala škotsko enajstorično Glasgow Rangers, in sicer najprej na tujem igrišču (2:0) in v soboto doma (2:1).

Roma je v tretjem in odločilnem srečanju odpravila v polfinalu škotsko ekipo Hibernian z visokim izidom 6:0. Prejšnji tekmi sta se končali neodločeno 2:2 in 3:3. Italijansko moštvo se bo v finalu spoprijelo z angleško ekipo Birmingham, ki je v obeh tekmah in z istim izidom (2:1) premagala italijansko enajstorično Internazionale.

Največje zanimanje je za finalno tekmo med špansko ekipo Barcelona in portugalskim prvacom Benfica iz Lizbone. Barcelona je s svojo vigrano enajstorično (Ramallets; Foncho, Gracia; Verges, Segarra, Gensana; Evaristo, Kocsis, Kubala, Suarez in Czibor) komaj prebredla polfinale in to z odločilno tekmo (1:0), ki se je odigrala v Bruslju. Prejšnji srečanja sta se končali z zmago Barcellona (1:0) in z zmago Hamburgerja (2:1). Na ostalih tekmah so Španci z lahkoto zmagali: 5:0 proti belgijskim prvacom Lierse in 5:1 proti češkimi prvacom Spartak iz Karlova. Portugalci pa so zabeležili tele uspehe: 5:1 proti škotskim prvacom Heartsu, 8:3 proti madžarskim prvacom Ujpesta in 4:1 proti avstrijskim prvacom Rapida. Kdo bo zmagal? Težko je predvidevati, ker sta obe ekipi zelo vigrani in močni.

DRŽAVNA PRVENSTVA IN POKALI

Medtem ko se še nadaljuje tako italijansko kot jugoslovansko državno prvenstvo, so takšna tekmovalca v marsikateri državi pri kraju. Novi av-

strijski prvak je moštvo Austria FC, novi angleški prvak je ekipa Tottenham, ki je osvojila tudi pokal, novi španski prvak pa je slavni Real Madrid. V Franciji je zmagala ekipa Sedan (Sedan-Nimes 3:1). Državno prvenstvo pa se odvija v znamenju premoči ekip Monaco in Racing.

Največje zmagoslavje je žela španska enajstoričnica Real Madrid, ki je osvojila častni naslov z 12 točkami razlike pred ekipo Atletica-Madrid in z 19 točkami pred ekipo Saragozza. Četrta je ekipa Barcellona, ki ima kar 20 točk manj kot Real-Madrid. Najboljši strellec v Španiji je bil Ferenc Puskas, ki je zabil kar 27 golov; 21 golov je zabil Di Stefano in 20 Murillo (Saragozza).

Tudi v Italiji se bo zaključilo tekmovalca za državni pokal. V polfinalnih tekmah so se spoprijeli Lazio in Torino ter Fiorentina in Juventus. Prvo srečanje se je končalo nerešeno (1:1 in 5:4 v korist Lazia), drugo pa z zmago Fiorentine (3:1). V finalu se bosta tako srečali Fiorentina in Lazio.

—0—

Botvinik in njegov častni naslov

50-letni Rus Botvinik si je z odločno zmago (13:8) nad sorojakom Taljem ponovno pridobil častni naslov svetovnega šahovskega prvaka. Vsi šahovski strokovnjaki soglasno trde, da samo človek silne volje zmore razbiti nasprotnika, potem ko je bil sam pred letom dni potolčen. Čeprav je Botvinik neozdravljiv optimist, je vse govorilo proti njemu. Po ostrem lanskem porazu proti Talju, 25 let mlajšemu nasprotniku, je Botvinik izjavljal, da pred povratnim dvobojem hoče proučiti svoje partije s Taljem, da bi videl, ali ima kaj možnosti za uspeh. Hotel je biti skromen, čeprav so vsi vedeli, da je izgubljal partije zaradi hudih napak po 5 urah igre. Povratni dvoboj je bil zato nujno potreben, čeprav je Botvinik trdil, da bo igral le zaradi nagovarjanja prijateljev, ki niso želeli, da se umakne s šahovskega sveta, potem ko je desetletja bil vodnik v šahu. Botvinik je zapisal, da je logika znanost, ki prodira v zakone človeškega mišljenja, šah pa umetnost, ki osvetljuje lepoto logike. Zato je Botvinik nad vse cenil celovitost šahovskih stvaritev in ni trpel napak, ker kvarijo lepoto partij. Ob takem hotenju ga lanski zlom ni mogel podreti. Talj verjetno ni niti najmanj slutil, s kakšnim človekom se bo srečal v drugem dvoboju. Imel je dovolj razlogov, da je nevarnost podcenjeval; ni veliko mislil na nasprotnika in tudi ne na svoje ne preveč trdno zdravje. Za razliko od prvega dvoboja je bilo tokrat le malo nevernih Tomažev, ki bi ne stavili na mlajšega. Toda prav za isto šahovsko mizico se je pokazalo, da sedi na eni strani velik improvizator, na drugi pa resnični svetovni prvak, čeprav brez naslova, Botvinik. Kako fantastična preobrazba v pičem letu dni. Botvinik se je nenadoma pokazal kot dovršeno vigran, medtem ko je Talja najboljšega brzopoteznega igralca na svetu, preganjala časovna stiska. Čeprav nekateri neopravičeno obtožujejo Talja, bivšega svetovnega prvaka, lahkomišelnosti, lahko trdimo, da tokrat kratko in malo Talj ni imel nobenega upanja proti osebnosti, ki daje tolikšno težo šahovskemu ustvarjanju.

MUZEJ PETROLEJA

V soboto so odprli v Torinu poseben muzej, ki kaže razvoj iskanja in uporabljanja nafte ter njenih proizvodov. Prvi vrelec nafte je navrtal polkovnik Drake 27. avgusta 1859 v Titusvillu v Pennsylvaniji. Od tiste dne dalje se je po vsem svetu začela tekma velesil za posest naftinih ležišč. Če bi ne bilo nafte, bi obstali avtomobili, letala in ves moderni promet. Velika svetovna zakulisna politika se vodi v znamenju nafte. Zadnje epizode doživlja Alžirija, ker ima na svojem jugu v Sahari velikanske zaklade tega tekočega pogonskega sredstva. V omenjenem muzeju, edinstvenem na svetu, so prikazani vzorci vrtnih strojev, ladijskih cistern, tovarn, ki predelujejo iz nafte kozmetična sredstva, zdravila in celo umetno tkivo.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

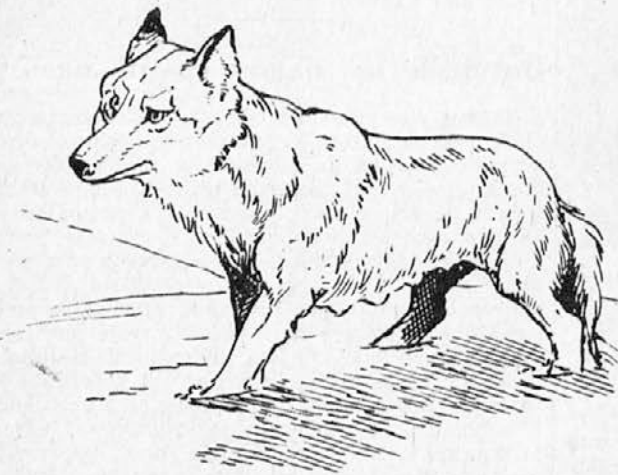
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

KAZAN

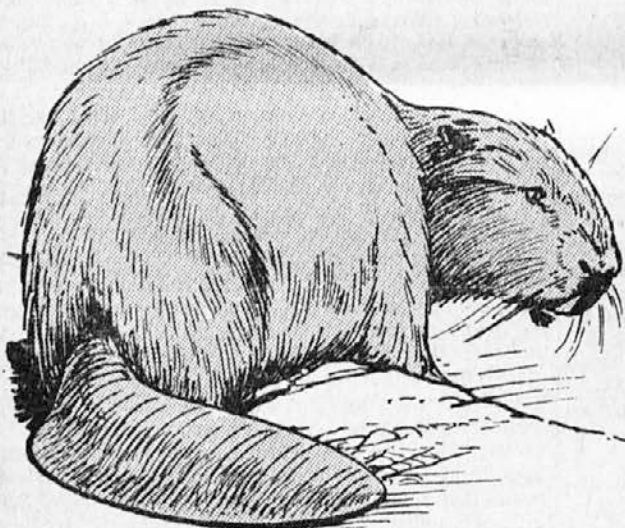
RIS

SIVI

BARY

BOBER

SANDY MC TRIGGER

NASE NAJMLAJSE OB-
VESCAMO DA BOMO
PRIHODNJIČ PRICELI
OBJAVLJATI NOVO IN
ZANIMIVO ZGODBO O
DIVJEM PSU

»KAZANU«

DANES VAM PRED-
STAVLJAMO GLAVNE
JUNAKE LEPE POVE-
STI.

Povzatek iz vesolja

E. Z.

12.

Nato je naglo odšel iz sobe in se odpeljal z dvigalom v prtiličje. Ceste so bile še vedno skoro zapuščene. Sedel je v avto in se odpeljal proti mestnemu središču. A tudi tam ni bilo mnogo prometa. Bilo je kar čudno videti te ulice in trge tako tihe; še nikoli jih ni bil videl tako prazne. Vse ure noči je prej valoval preko njih živ promet, ki se ni niti za hip pretrgal.

Nesmiselno redno so se prižigali prometni signali, redno kakor, da tudi tokrat čaka reka vozil, da se prelije na drugo stran, kakor hitro bo zasijala drugačna luč v semaforu. Toda to noč reke vozil ni bilo več. Le posamezna vozila so nervozno in neslišno kot sence drvela po mestu. Morda so bila vozila diplomatov in vojaških poveljnikov, ki so se vozili s sej in na nove seje...

Ni mogel vzdržati, da bi ne zdrvel v četrt, kjer je stanovala Eva. Počasi je peljal mimo vile, a vse je bilo tiho, okna so bila črna... Morda je spala, ali pa v temi premišljevala o tistem, kar se je tako nenadno zgrnilo nanjo in o svojem bodočem življenju. Rad bi bil ustavil vozilo in pozvonil. A ni mogel, ni smel...

Ustavil je avto pred nočnim lokalom, ki je tiste dni slovel kot najbolj prometen in eleganten... Bil je poln kakor navadno, in zdelo se je, da je razpoloženje še bolj živahno kot drugokrat. Vendar pa je kmalu razpoznal tudi iz tega dozdevno veselega hrupa nenavadno, tragično noto. Moški in ženske so bili bolj pijani kot navadno in razbijali steklene kelihe ob zid. Natakariji so se omejevali na to, da so zgrinjali črepinje s plešišča, po katerem so se vrteli mnogi pari kot zlepljeni v ritmu črnega orkestra... ali kot v strahu...

Sedel je k eni izmed mizic, si prižgal cigareto in zamišljeno opazoval plesalce. Želel si je, da bi ta noč trajala večno, večno, da bi nikdar ne napravila mesta dnevu in potem naslednji, usodni noči.

(Dalje)